

Ο μύθος της εφηβείας και η εφηβική μυθολογία από την αρχαιότητα ως σήμερα (2), Ε.Πολυζόπουλος

Εμμανουήλ Πολυζόπουλος

Ο μύθος της εφηβείας και η εφηβική μυθολογία - Από την Αρχαιότητα ως σήμερα

Σύγχρονοι μύθοι για τους εφήβους

Η εφηβεία με το σφρίγος, την ένταση, το ανοιχτό μέλλον και την προκλητικότητά της, είναι πεδίο έντονων φαντασιώσεων και συγκρούσεων, συχνά συνειδητά ακατανόητων. Όλα αυτά προσφέρονται για το πλάσιμο μύθων από ενήλικες (και εν γένει από το κοινωνικό περιβάλλον) για τους εφήβους, όπως και από τους ίδιους τους εφήβους για τον εαυτό τους.

Τρεις πλέον συνήθεις μύθοι για τους εφήβους:

1. "Οι σημερινοί νέοι είναι χειρότεροι από παλιά. Δεν σέβονται, δεν προσπαθούν, δεν δίνουν σημασία, δεν σκέφτονται παρά μόνο την άνεση τους, είναι αναξιόπιστοι".

Σαφώς απεικονίζει τη διαμάχη μεταξύ των ενήλικων, με όλη την εξιδανικευμένη νοσταλγία της δικής τους νεότητας, με τους εφήβους (που προκαλούν τόσο με την συμπεριφορά, όσο και με το να είναι τόσο ζωντανοί και με το μέλλον μπροστά τους).

Ο Σωκράτης τον 3ο αιώνα π.Χ. αναφέρει: "Δεν βλέπω καμία ελπίδα για το μέλλον του λαού μας, αν εξαρτάται από τους επιπόλαιους σημερινούς νέους, γιατί είναι βέβαιο ότι όλοι είναι απερίσκεπτοι πέρα από κάθε περιγραφή".

Ο Ησίοδος τον 8ο αιώνα π.Χ. αναφέρει: "Οι νέοι μας τώρα φαίνεται να αγαπούν την πολυτέλεια. Έχουν κακούς τρόπους και περιφρονούν την εξουσία. Δεν δείχνουν σεβασμό στους ενήλικους και ξοδεύουν τον χρόνο τους τριγυρνώντας και κουτσομπολεύοντας μεταξύ τους. Είναι θρασεείς και έτοιμοι να αντιλέγουν στους γονείς τους, να μονοπωλούν τη συζήτηση σε μια παρέα, να τρώνε λαίμαργα και να τυραννούν τους δασκάλους τους".

Σε πλάκες του 4000 π.Χ. που βρέθηκαν στη βιβλική πόλη της Ούρ στη Μεσοποταμία, αναφέρεται: "Ο πολιτισμός μας είναι καταδικασμένος, εάν οι ανήκουστες πράξεις των νεότερων γενεών επιτραπεί να συνεχιστούν".

2. "Η εφηβεία είναι η πιο δύσκολη περίοδος της ζωής. Οι έφηβοι αντιμετωπίζουν ηρωικά τις δυσκολίες. Είναι αγνοί και πάντα μας δείχνουν το σωστό".

Αυτά εμπεριέχονται σε μια εξιδανικευμένη θεώρηση της εφηβείας και συναντώνται ευρύτατα. Συναντώνται ιδιαίτερα στα θέματα παιδείας (οξύ θέμα κάθε ελληνικής οικογένειας), στα θέματα κοινωνικής κριτικής κλπ. Ακόμα και η αντιγραφή λεξιλογίου, ντυσίματος, συμπεριφορών από τους νέους και το κυνήγι της αιώνιας νεότητας εμπεριέχονται σε αυτό το πλαίσιο. Όπως όμως γνωρίζουμε, ο άλλος πόλος της εξιδανίκευσης είναι ο φθόνος. Έτσι πολύ εύκολα το παραπάνω πλαίσιο μπορεί να αντιστραφεί.

3. "Τα ναρκωτικά έχουν πάρει διαστάσεις επιδημίας στη νεολαία. Κύριες εστίες του κακού οι κακές παρέες και ο τρόπος διασκέδασης".

Εδώ εκφράζεται ο πανικός και η αδυναμία άσκησης εποπτείας και ελέγχου των νέων, όπως και η αποποίηση κάθε ευθύνης για ό,τι συμβαίνει. Μια κοινωνία ενηλίκων που προωθεί ως προϊόντα φάρμακα, ποτά, τσιγάρα και τρόπους ένδυσης και διασκέδασης, συμπεριλαμβανόμενης της Τ.Υ., εκπλήσσεται που η στάση της έχει συνέπειες. Άλλωστε έρευνες έχουν δείξει ότι η επίδραση της παρέας είναι πρόσκαιρη και επιφανειακή, ότι οι στενές φιλίες έχουν μεγαλύτερη σημασία και τελικά ο έφηβος ακολουθεί, επηρεάζεται και ασπάζεται τις βασικές αρχές των γονέων του.

Τέλος, ο J. Anthony (1969) περιέγραψε τις κυριότερες στερεότυπες αντιδράσεις των ενηλίκων απέναντι στο φαινόμενο της εφηβείας. Οι γονείς που ενστερνίζονται αυτές τις αντιδράσεις αισθάνονται συνήθως απειλημένοι από τον έφηβο.

Τα "στερεότυπα" των ενηλίκων για την εφηβεία, σύμφωνα με τον Anthony είναι τα εξής:

-ο έφηβος καταλαμβάνεται από ακατάσχετη σεξουαλική μανία και γίνεται επικίνδυνος, ενώ ταυτόχρονα χρειάζεται καθοδήγηση και ενθάρρυνση, γιατί είναι ακόμα ανεπαρκής,

-είναι έρμαιο των επιθυμιών του, αποκόπτεται από τους δεσμούς με την οικογένεια, χωρίς την ικανότητα να επιβληθεί στα συναισθήματά του, αδυνατεί να προσαρμοστεί σε ένα ενήλικο περιβάλλον, ενώ την ίδια στιγμή με την περίεργη συμπεριφορά του κάνει μία απελπισμένη έκκληση για βοήθεια,

-είναι αδίστακτος εκμεταλλευτής και σαδιστής για τους γονείς, ενώ για άλλους είναι ένα αγνό και ανυπεράσπιστο θύμα για εκμετάλλευση,

-είναι αντικείμενο φθόνου, καθώς κατέχει όλα τα προσόντα και τις ικανότητες που σταδιακά χάνει ο ενήλικας. Ταυτόχρονα είναι αυτός που μπορεί να ικανοποιήσει τις ανεκπλήρωτες επιθυμίες των γονέων και πρέπει να προστατευθεί και να ενθαρρυνθεί και

-είναι ένα μέλος της οικογένειας που διαταράσσει τις ευαίσθητες ισορροπίες και πρέπει να εκδιωχθεί, αλλά και ένα αγαπημένο αντικείμενο που χάθηκε και για το οποίο η οικογένεια πρέπει να πενθήσει.

Ως κατακλείδα, σημασία έχει να υπάρχει ένα περιβάλλον, όπου ο έφηβος να νιώθει πως μπορεί να εμπιστευθεί τις σκέψεις του και τα συναισθήματά του, να είναι κάποιος εκεί να τον ακούσει και όχι να τον κρίνει.

Εμμανουήλ Πολυζόπουλος

Ο μύθος της εφηβείας και η εφηβική μυθολογία - Από την Αρχαιότητα ως σήμερα

<http://iatropedia.com/articles/read/3944>

Ασκήσεις

1. Να συζητήσετε και να σχολιάσετε τον πρώτο μύθο των ενηλίκων για τους έφηβους. Πιστεύετε πως υπάρχουν ανάλογα παραδείγματα εφήβων που επιβεβαιώνουν αυτές τις απόψεις - πεποιθήσεις των ενηλίκων; **ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΜΕ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ**
2. *Η εφηβεία είναι η πιο δύσκολη περίοδος της ζωής.* Να αναπτύξετε την πρόταση σε μία παράγραφο με αιτιολόγηση, βλ. και ['Εκφραση-Έκθεση Α' λυκείου, σ.73](#). Υποθέστε ότι η παράγραφος είναι απόσπασμα άρθρου που γράφετε για το σχολικό περιοδικό.
3. *Τα ναρκωτικά...από τον έφηβο.* Να συζητήσετε για τον ρόλο των φορέων κοινωνικοποίησης των εφήβων-νέων και για την ευθύνη που τους αναλογεί, σχετικά με την παραβατική συμπεριφορά που παρουσιάζουν κάποιοι νέοι.
4. Να διαβάσετε το κείμενο «Τα στερεότυπα των ενηλίκων για την εφηβεία» και να παρατηρήσετε τη γελοιογραφία. Να συζητήσετε γι' αυτά και για άλλα στερεότυπα, αν νομίζετε πως υπάρχουν, που αφορούν τους έφηβους.

5. Να αναπτύξετε σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο τα επιχειρήματά σας, για να αντικρούσετε τεκμηριωμένα τα στερεότυπα των ενηλίκων για την εφηβεία, όπως παρουσιάζονται στο παραπάνω κείμενο. **ΛΟΓΟΣ-ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ**